

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

BARIŞ ELİTAŞ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2013/7777)

Karar Tarihi: 21/4/2016

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Osman Ali Feyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRCÜ
Alparslan ALTAN
Raportör : Yakup MACİT
Başvurucular : 1. Necime ELİTAŞ
2. Barış ELİTAŞ
3. Leyla ELİTAŞ
Vekili : Av. Rehşan BATARAY SAMAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun kapsamında Zarar Tespit Komisyonuna yapılan başvurunun reddedilmesi nedeniyle açılan davada, Mahkemenin delilleri eksik ve hatalı değerlendirerek kanuna ve usule aykırı karar vermesi nedeniyle adil yargılanma hakkının, Danıştay onama ve karar düzeltme ilamlarında esasa etkili itirazların cevaplanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının, belli bir ırka mensubiyetten dolayı maddi ve manevi zarara uğranılması nedeniyle de eşitlik ilkesinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 22/10/2013 tarihinde Diyarbakır Bölge İdare Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvurunun Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Üçüncü Komisyonunca 25/4/2014 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Bölüm Başkanı tarafından 11/7/2014 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü 12/9/2014 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuştur.

6. Bakanlık tarafından Anayasa Mahkemesine sunulan görüş 26/9/2014 tarihinde başvuruçulara tebliğ edilmiştir. Başvuruçular, Bakanlığın görüşüne karşı beyanlarını süresi içinde ibraz etmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucuların murisi M.A. hakkında Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Başsavcılığının E.1992/110 Hazırlık sayılı dosyasında, M.A.nın 23/12/1991 tarihinde Diyarbakır ili Kulp ilçesi Bağcılar köyünde güvenlik kuvvetleri ile silahlı çatışmaya girdiği ve ölü olarak ele geçirildiği belirtilerek takipsizlik kararı verilmiştir.

9. Başvurucular; murislerinin 23/12/1991 tarihinde Kulp ilçesinde gözaltına alındığını, yaklaşık on beş gün sonra bir teröristin çatışmada öldürüldüğü bildirilerek murisin eşine teşhis yaptırıldığını, murisin kim tarafından öldürüldüğünü bilmediklerini belirterek 5233 sayılı Kanun uyarınca 25/7/2005 tarihinde Diyarbakır Valiliği Zarar Tespit Komisyonuna (Komisyon) başvurmuşlardır.

10. 4 No.lu Komisyonun 4/8/2006 tarihli ve 2006/4-6292 sayılı kararında başvurucuların tazminat talebi reddedilmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...

5233 sayılı Kanun kapsamında başvuranların dosyasında bulunan belgelerin 4/10/2004 tarihli ve 2004/7955 sayılı Yönetmelik hükümlerinde belirtilen şartlara uygun olması nedeniyle yapılan incelemede, M.A.nın PKK terör örgütü üyesi olduğu, güvenlik kuvvetlerine pusu kurarak ateş açtığı ve akabinde güvenlik kuvvetleri ile girdiği silahlı çatışmada öldüğü tespit edildiğinden, ölümünün kendi kusurundan kaynaklandığı anlaşılmakla 5233 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (f) bendi gereği tazminat talebinin reddine, komisyonumuzca karar verilmiştir."

11. Başvurucular; murislerinin örgüt üyesi olduğu ve çatışma sonucu öldürüldüğü iddialarının doğru olmadığını, Komisyonun hukuka uygun bir şekilde araştırma yapmadığını, tarafsız olmadığını belirterek kararın iptali için Diyarbakır 2. İdare Mahkemesinde iptal davası açmışlardır.

12. Mahkeme 31/12/2007 tarihli ve E.2007/96, K.2007/2000 sayılı kararıyla davayı reddetmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...

Dava dosyasında bulunan işlem dosyasının incelenmesinden: Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığının Hazırlık No: 1992/110, Karar No: 1992/155 sayılı kararında aralarında M.A.nın da bulunduğu iki sanık hakkında "sanıkların 23/12/1991 tarihinde Kulp İlçesi Bağcılar Köyü yakınlarında güvenlik kuvvetleri ile girdikleri silahlı müsademe sonucu ölü olarak ele geçirildikleri anlaşılmakla ölü sanıklar hakkında TCK'nun 96.maddesi gereğince kovuşturmaya yer olmadığına karar verdiği" görülmektedir. Öte yandan 23/12/1991 tarihli otopsi ve olay yeri tespit tutanağında 23/12/1991 günü Kulp İlçesinden görevli olarak Lice istikametine intikal halinde olan jandarma devriyesine yasa dışı terör örgütünce pusu kurulduğu, çıkan çatışmada iki teröristin ölü olarak ele geçirildiği, üç kişinin ise değişik istikametlerde kaçtığına Başsavcılığa ilçe jandarma bölük komutanlığınca bildirilmesi üzerine, olay mahalline gidildiği, olay yerinin Kulp Lice istikametinde Şekran Çayı karşısındaki bodur çalılıkla kaplı ve öbek şeklindeki engebeli tepeler olduğu, yapılan incelemede cesetlerin bulunduğu ve anayolun hemen üst tarafında ufak bir tepe üzerinde muhtemelen bir pusu için örgüt mensupları tarafından hazırlanmış 2 adet yaklaşık 5 metre aralıklı mevzinin olduğu, her iki cesedin başında birer adet kalaşnikof marka tüfeğin olduğu, cesetler üzerinde yapılan ilk aramalarda bu tüfeklere ait olduğu anlaşılan ve cesetler üzerinden çıkartılan toplam 9 adet şarjörle bunlara ait mermilere birlikte el konduğu, cesetlerden birinin üzerinden çıkan nüfus cüzdanına göre, M. T. oğlu N.den olma 19... doğumlu M.A.'ya ait olduğu belirlenmesi yapılmıştır.

Mevcut bilgi ve belgelerden davacılar murisinin güvenlik kuvvetlerine kurduğu pusu sonrasında çıkan çatışmada ölü olarak ele geçirildiği kanaati hasıl olduğundan 5233 sayılı

Kanunun yukarıda yazılan 2/2-e, f maddesi gereği davacıların murisinin ölümünden dolayı uğranıldığı belirtilen zararların karşılanması isteminin reddine ilişkin işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir.

..."

13. Başvurucuların temyizi üzerine Danıştay Onbeşinci Dairesinin 10/9/2012 tarihli ve E.2011/9300, K.2012/5150 sayılı ilamıyla hüküm, davanın reddine ilişkin kısım yönünden onanmıştır.

14. Karar düzeltme talebi, aynı Dairenin 26/6/2013 tarihli ve E.2013/7295, K.2013/5080 sayılı ilamıyla reddedilmiştir.

15. Ret kararı 23/9/2013 tarihinde başvuruculara tebliğ edilmiş, başvurucular tarafından 22/10/2013 tarihinde bireysel başvuruda bulunulmuştur.

B. İlgili Hukuk

16. 5233 sayılı Kanun'un 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı, terör eylemleri veya terörle mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler nedeniyle maddî zarara uğrayan kişilerin, bu zararlarının karşılanmasına ilişkin esas ve usulleri belirlemektir."

17. 5233 sayılı Kanun'un 2. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"Bu Kanun, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 1 inci, 3 üncü ve 4 üncü maddeleri kapsamına giren eylemler veya terörle mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler nedeniyle zarar gören gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişilerinin maddî zararlarının sulhen karşılanması hakkındaki esas ve usullere ilişkin hükümleri kapsar.

Aşağıda belirtilen zararlar bu Kanunun kapsamı dışındadır:

...

e) Kişilerin kendi kasıtları sonucunda oluşan zararlar.

f) 3713 sayılı Kanunun 1 inci, 3 üncü ve 4 üncü maddeleri kapsamındaki suçlar ile terör olaylarında yardım ve yataklık suçlarından mahkûm olanların bu fiillerinden dolayı uğradığı zararlar.

..."

18. 5233 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde ilgili valilik ve kaymakamlıklara başvurmaları hâlinde, 19.7.1987 tarihi ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih arasında işlenen 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 1 inci, 3 üncü ve 4 üncü maddeleri kapsamına giren eylemler veya anılan tarihler arasında terörle mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler nedeniyle zarar gören gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişilerinin maddî zararları hakkında da bu Kanun hükümleri uygulanır."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

19. Mahkemenin 21/4/2016 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları

20. Başvurucular; murislerinin vefatı nedeniyle maddi ve manevi zarara uğradıklarını, İdare Mahkemesinin Cumhuriyet Savcılığı tarafından yürütülen soruşturmada verilen takipsizlik kararına dayanarak davayı reddettiğini ancak murislerinin güvenlik kuvvetlerince gözaltına alınmasından on beş gün sonra ölü bulunduğunu, çatışmada öldüğü iddiasının doğru olmadığını, murislerinin terör örgütü üyesi olmadığını, dosyada delil olarak değerlendirilen soruşturma dosyasında ölüm olayının etkili bir şekilde araştırılmadığını,

dönemin şartları nedeniyle murislerinin gözüaltına alınmasından sonra herhangi bir makama başvurmadıklarını, 1990'lı yıllarda Kürt vatandaşlarının yoğun olarak yaşadığı bölgelerde faili meçhul ölümlerin olduğunu, birçok olayda mağdur veya maktullerin çatışmada öldürülmüş gösterildiklerini, 5233 sayılı Kanun'un çıkarılış amacı gözönünde bulundurulduğunda tazminat talebinde bu hususların dikkate alınması gerektiğini, kusursuz sorumluluğu gereği idarenin uğranılan zararı tazmin etmek zorunda olduğunu, tazminat taleplerine ilişkin etkili ve ciddi bir yargılama yapılmadığı gibi DGM Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen eksik ve yetersiz soruşturmanın da karara esas alındığını, yargılamanın makul sayılmayacak şekilde uzun sürdüğünü, murislerinin Kürt kökenli olması nedeniyle keyfi olarak gözüaltına alındığını ve insanlık onuru ile bağdaşmayan muameleyle maruz kaldığını, temyiz ve karar düzeltme aşamalarında taleplerinin cevaplandırılmadığını belirterek Anayasa'nın 10., 17., 19., 36. ve 40. maddesinde düzenlenen haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşler, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminata karar verilmesi talebinde bulunmuşlardır.

B. Değerlendirme

21. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucuların Anayasanın 17. maddesinin üçüncü fıkrası, 19. ve 40. maddelerinde düzenlenen haklarının ihlal edildiği iddiasının Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında incelenmesi uygun görülmüştür.

22. Başvurucular; murislerinin gözüaltındayken öldüğünü, terör örgütü üyesi olmadığını, ölüm olayında devletin sorumluluğu olduğunu, Savcılık soruşturmasının olayın aydınlatılmasında etkili ve yeterli olmadığını belirterek yaşam hakkının ihlal edildiğini iddia etmişlerse de bu iddiaların özellikle Komisyon ve İdare Mahkemesinin ret kararlarına esas alınan DGM Cumhuriyet Başsavcılığının soruşturma dosyasında, ölüm olayının ne şekilde meydana geldiği hususunda yapılan tespitlerin yargılamada delil olarak kullanılmayacağı olgusuna dayanılarak dile getirildiği, başka bir ifadeyle iddiaların tazminat talebinin kanıtlanması amacıyla ileri sürüldüğü anlaşılmış ve bu açıdan yaşam hakkı yönünden ayrıca bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

a. Eşitlik İlkesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

23. Başvurucular, Kürt kökenli olmaları nedeniyle bu tarz muamelelere maruz kaldıklarını belirterek Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmişlerdir.

24. 5233 sayılı Kanun kapsamında yapılan başvurularda, tazminat taleplerinin reddedilmesi nedeniyle ayrımcılığa maruz kalındığı iddiası daha önce bireysel başvuruya konu olmuş ve Anayasa Mahkemesinin bu konuda verdiği kararlarda, başvuru sahiplerinin kendilerine hangi temele dayalı olarak ayrımcılık yapıldığına ilişkin herhangi bir beyanda bulunmadıkları gibi, belirtilen iddialarını temellendirecek herhangi bir somut bulgu ve kanıt da sunmamış oldukları dikkate alınarak başvuru sahiplerinin anılan iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğu sonucuna varılmıştır (*Mesude Yaşar*, B. No: 2013/2738, 16/7/2014, §§ 43-48; *Cahit Tekin*, B. No: 2013/2744, 16/7/2014, §§ 39-44).

25. Somut başvuru açısından yapıldığı iddia edilen ayrımcılığa yönelik belirtilen iddiaları temellendirecek herhangi bir somut bulgu ve kanıt sunulmadığı gibi farklı karar verilmesini gerektiren bir yön de bulunmamaktadır.

26. Açıklanan nedenlerle başvuru sahiplerinin eşitlik ilkesinin ihlal edildiği iddiasının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun*

olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Yargılamanın Sonucu İtibarıyla Adil Olmadığına İlişkin İddia

27. Başvurucular, Mahkemenin olayın şüphelisi olan yetkililerce düzenlenen tutanak dışındaki ispat araçlarını irdelemeden eksik inceleme ile karar verdiğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

28. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (6) numaralı fıkrasında bireysel başvurulara ilişkin incelemelerde kanun yolunda gözetilmesi gereken hususların incelemeye tabi tutulamayacağı, 6216 sayılı Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında ise açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Mahkemece kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir (*Necati Gündüz ve Recep Gündüz*, B. No: 2012/1027, 12/2/2013, § 24).

29. Bir anayasal hakkın ihlali iddiasını içermeyen, yalnızca derece mahkemelerinin kararlarının yeniden incelenmesi talebini içeren başvuruların açıkça dayanaktan yoksun ve Anayasa ile Kanun tarafından Mahkemenin yetkisi kapsamı dışında bırakılan hususlara ilişkin olduğu açıktır. Bu kapsamda bireysel başvuruya konu davadaki olayların kanıtlanması, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması, yargılama sırasında delillerin kabul edilebilirliği ve değerlendirilmesi ile kişisel bir uyuşmazlığa derece mahkemeleri tarafından getirilen çözümün esas yönünden adil olup olmaması bireysel başvuru incelemesinde değerlendirmeye tabi tutulamaz. Anayasa'da yer alan hak ve özgürlükler ihlal edilmediği sürece ve bariz takdir hatası içermedikçe derece mahkemelerinin kararlarındaki maddi ve hukuki hatalar bireysel başvuru incelemesinde ele alınamaz. Bu çerçevede derece mahkemelerinin delilleri takdirinde bariz takdir hatası bulunmadıkça Anayasa Mahkemesinin bu takdire müdahalesi söz konusu olamaz (*Necati Gündüz ve Recep Gündüz*, §§ 25, 26).

30. Başvurucuların iddiasının özünün Derece Mahkemelerince delillerin değerlendirilmesinde ve hukuk kurallarının yorumlanmasında isabet bulunmadığına ve esas itibarıyla yargılamanın sonucuna ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. İlk Derece Mahkemesince mevcut bilgi ve belgelerden davacıların murisinin güvenlik kuvvetlerine kurduğu pusu sonrasında çıkan çatışmada ölü olarak ele geçirildiği, 5233 sayılı Kanun'un 2. maddesinin ikinci fıkrasının (e) ve (f) bendi gereği, davacıların murisinin ölümünden dolayı uğranıldığı belirtilen zararların karşılanması isteminin reddine ilişkin Komisyonun kararında hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesine dayanılarak verilen ret kararında bariz takdir hatası yapıldığı yönünde bir bulguya rastlanmamıştır.

31. Açıklanan nedenlerle başvurucular tarafından ileri sürülen iddiaların kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu, Derece Mahkemesi kararlarının bariz takdir hatası veya açık keyfilik de içermediği anlaşıldığından başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

c. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

32. Başvurucular, Danıştay onama ve karar düzeltme ilamlarının ileri sürdükleri iddia ve dosyadaki maddi olguları karşılayacak nitelikte olmadığını belirterek gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

33. Mahkeme kararlarının gerekçeli olması, kanun yoluna başvurma olanağını etkili kullanabilmek ve mahkemelere güveni sağlamak açısından hem tarafların hem kamunun menfaatini ilgilendirmekte olup kararın gerekçesi hakkında bilgi sahibi olunmaması, kanun yoluna müracaat imkânını da işlevsiz hâle getirecektir. Bu nedenle mahkeme kararlarının dayanaklarının yeteri kadar açık bir biçimde gösterilmesi zorunludur (*Tahir Gökatalay*, B.

No. 2013/1780, 20/3/2014, § 66).

34. Mahkeme kararlarının gerekçeli olması adil yargılanma hakkının unsurlarından biri olmakla beraber bu hak, yargılamada ileri sürülen her türlü iddia ve savunmaya ayrıntılı şekilde yanıt verilmesi gerektiği şeklinde anlaşılabilir. Bu nedenle gerekçe gösterme zorunluluğunun kapsamı kararın niteliğine göre değişir. Bununla birlikte başvuru hakkının ayrı ve açık bir yanıt verilmesini gerektiren usul veya esasa dair iddialarının cevapsız bırakılmış olması bir hak ihlaline neden olacaktır. Bunun yanı sıra kanun yolu mahkemelerince verilen karar gerekçelerinin ayrıntılı olmaması da her zaman bu hakkın ihlal edildiği şeklinde yorumlanmamalıdır. Kanun yolu mahkemelerince verilen bu tür kararların, ilk derece mahkemesi kararlarında yer verilen gerekçelerin kabul edilmiş olduğu şeklinde yorumlanması uygun olup bu durumda üst dereceli mahkeme tarafından önceki mahkeme kararının gerekçesinin benimsendiği kabul edilmelidir (*Muhittin Kaya ve Muhittin Kaya İnşaat Taahhüt Madencilik Gıda Turizm Pazarlama Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.*, B. No: 2013/1213, 4/12/2013, § 26).

35. Somut başvuru açısından İlk Derece Mahkemesinin yargılama sırasında başvuruculara iddialarını ispat etmeleri amacıyla dosyaya delil sunma hakkı tanıdığı, Savcılık soruşturma dosyası ve dosya kapsamında yer alan 23/12/1991 tarihli otopsi ve olay yeri tespit tutanağını, iddia ve savunma çerçevesinde değerlendirerek başvurucuların murisinin güvenlik kuvvetlerine kurduğu pusu sonrasında çıkan çatışmada ölü olarak ele geçirildiği kanaatine ulaştığı ve davanın reddine karar verdiği, Danıştay Onbeşinci Dairesinin ise Mahkemece verilen kararın gerekçesine atıf yapmak suretiyle hükmü onadığı ve karar düzeltme talebini reddettiği anlaşılmıştır. Başvurucular tarafından temyiz ve karar düzeltme aşamasında ileri sürülen ve davanın sonucunu etkilediğini iddia ettikleri taleplerin İlk Derece Mahkemesi önünde özü itibarıyla dile getirildiği, Mahkeme kararında bu hususların değerlendirildiği, bu kapsamda temyiz ve karar düzeltme aşamasında davayı esaslan etkileyecek nitelikte ayrıca cevaplandırılması gereken herhangi bir iddianın ileri sürülmediği anlaşılmış; bu suretle Danıştay ilamlarının gerekçesiz olduğuna yönelik iddianın yerinde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

36. Başvurucuların gerekçeli karar hakkına yönelik bir ihlalin olmadığına açık olduğu anlaşıldığından başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

d. Yargılamanın Makul Sürede Tamamlanmadığına İlişkin İddia

37. Başvuru formu ile eklerinin incelenmesi sonucunda açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun bu kısmının kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

38. Başvurucular, 5233 sayılı Kanun kapsamında yaptığı başvuruda dava sürecinin uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma haklarının ihlal edildiğini iddia etmişlerdir.

39. Bakanlık görüşünde iki dereceli yargılama sisteminde davanın yaklaşık altı yıl sürdüğü, benzer nitelikteki başvurularda verilen kararlar ile mevcut başvuru kapsamındaki yargılama dikkate alındığında önceki kararlardan farklı bir neticeye ulaşılmasını gerektirecek bir neden bulunmadığı belirtilmiştir.

40. 5233 sayılı Kanun kapsamında yapılan müracaatlarda idari yargı makamları nezdindeki yargılamaların makul sürede tamamlanmadığı yönündeki iddialar daha önce bireysel başvuru konusu yapılmış ve Anayasa Mahkemesinin bu konuda verdiği kararlarında

Komisyon ve yargılama aşamalarında geçen süreler ile davanın tüm koşulları, karara bağlanan başvuru sayısı ve yargılama sürecinde Komisyon ve yargılama makamlarınca yapılan işlemler dikkate alınarak uyuşmazlığın karara bağlanması konusunda kamu otoritelerine ve özellikle yargılama organlarına atfedilebilecek bir gecikmenin olmadığı ve toplamda sekiz yılın altında gerçekleşen başvuruların karara bağlanma süresinin makul sürede yargılanma hakkının ihlaline yol açmadığı sonucuna ulaşılmıştır (*Sabri Çetin*, B. No: 2013/3007, 6/2/2014, §§ 61-69; *Mahmut Can Arslan*, B. No: 2013/3008, 6/2/2014, §§ 60-68; *Mehmet Gürgen*, B. No: 2013/3202, 6/2/2014, §§ 58-66; *Celal Demir*, B. No: 2013/3309, 6/2/2014, §§ 58-66). Başvurunun kesin olarak karara bağlanmasının daha uzun bir sürede gerçekleştiği ve bu durumun başvuruculara atfedilebilecek bir kusurdan kaynaklanmadığı durumlarda ise makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır (*İsmet Kaya*, B. No: 2013/2294, 8/5/2014, §§ 46-70). Ancak toplamda sekiz yılın altında gerçekleşen başvuruların karara bağlanma süresinin her durumda makul olduğu şeklinde bir değerlendirme yapılması mümkün değildir. Başvuru konusu olaydaki gibi Komisyon aşamasında geçen sürelerden ziyade yargılama aşamasında geçen sürelerin göreceli olarak uzun olduğu durumlarda ayrıca değerlendirme yapılması gerekmektedir.

41. Somut olayda başvurucular tarafından 25/7/2005 tarihinde Komisyona yapılan müracaatta Komisyonun 4/8/2006 tarihinde talebin reddine karar verdiği, kararın iptali istemiyle 25/1/2007 tarihinde başlatılan yargılama sürecinin ise başvurucuların karar düzeltme talebinin reddine dair Danıştay Onbeşinci Dairesinin 26/6/2013 tarihli ilamı ile tamamlandığı, idari ve yargısal sürecin 7 yıl 11 ay 1 gün sürdüğü, başvurunun karara bağlanma süresi toplamda sekiz yılın altında gerçekleşmiş ise de başvuruya konu uyuşmazlığın Komisyon kararının iptaline yönelik olmasına ve davanın esastan çözümünün İlk Derece Mahkemesince 11 ay 6 gün içinde tamamlanmış olmasına karşın temyiz ve karar düzeltme talepleri hakkında 5 yıl 5 ay 25 günde karar verilmiş olduğu, başvurucuların tutumunun yargılamanın uzamasına özellikle bir etkisi olduğunun tespit edilmediği, bu bakımından yaklaşık 6 yıl 4 ayda tamamlanan yargılamada makul olmayan bir gecikmenin bulunduğu, makul sürede yargılanma hakkı kapsamında dikkate alınması gereken sürenin de idari ve yargısal sürecin tamamlandığı yaklaşık 7 yıl 11 ay olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

42. Açıklanan nedenlerle başvurucuların Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma haklarının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

43. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir. ...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

44. Başvurucular 100.000 TL maddi, 75.000 TL manevi tazminata hükmedilmesini talep etmişlerdir.

45. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

46. Makul sürede yargılanma hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlalin tespitiyle

giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvuruculara ayrı ayrı net 4.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

47. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için başvurucuların uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Başvurucular bu konuda herhangi bir belge sunmamış olması nedeniyle maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

48. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 198,35 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.998,35 TL yargılama giderinin başvuruculara müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Eşitlik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Yargılamanın sonucu itibarıyla adil olmadığına ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

4. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucular Necime Elitaş, Barış Elitaş ve Leyla Elitaş'a net 4.000 TL manevi tazminatın AYRI AYRI ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 198,35 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.998,35 TL yargılama giderinin BAŞVURUCULARA MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucuların Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Diyarbakır 2. İdare Mahkemesine GÖNDERİLMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 21/4/2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN